

BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARNING BILIMLARINI MUSTAHKAMLASH MAQSADIDA EKSKURSIYALARNI TASHKIL ETISH

Sheranova Guzal Ravshanovna

Sirdaryo viloyati Guliston shahar 6-umumta'lim maktabi boshlang'ich sinf o'qituvchisi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7164580>

Annotatsiya. "Ekskursiya" so'zi lotincha "exkursio" so'zidan kelib chiqqan. Ekskursiya - o'quv materialini o'zlashtirishga qaratilgan, lekin maktabdan tashqarida amalga oshiriladigan o'quv jarayonini tashkil etish shakli. Ekskursiyada butun sinf qatnashsa va ekskursiya materiali fan dasturi bilan chambarchas bog'langan bo'lsa, u jamoaviy mehnatning bir shakliga aylanadi. Bunda u darslar tizimiga kiritiladi va ta'lim jarayonining muhim qismi hisoblanadi. Bundan tashqari, ekskursiya individual, eng qiziquvchan talabalar guruhi bilan olib borilganda sinfdan tashqari mashg'ulotlarning bir shakli bo'lishi mumkin. Ushbu maqolada, boshlang'ich sinf o'quvchilarining bilimlarini mustahkamlash maqsadida ekskursiyalarini tashkil etish haqida fikr va mulohazalar yuritiladi.

Kalit so'zlar: ekskursiya, tabiat, boshlang'ich sinf, o'rganish, jarayon, mashg'ulot, bolalar.

ОРГАНИЗАЦИЯ ЭКСКУРСИЙ С ЦЕЛЬЮ ЗАКРЕПЛЕНИЯ ЗНАНИЙ УЧАЩИХСЯ НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЫ

Аннотация. Слово «экскурсия» происходит от латинского слова «exkursio». Экскурсия – это форма организации учебного процесса, направленная на усвоение учебного материала, но проводимая за пределами школы. Если в полевой поездке участвует весь класс и материал экскурсии тесно связан с научной программой, это становится формой командной работы. Он входит в систему уроков и является важной частью учебного процесса. Кроме того, экскурсия может быть формой внеаудиторной деятельности, если она проводится с отдельной, наиболее заинтересованной группой учащихся. В данной статье есть мысли и мнения по поводу организации экскурсий для учащихся начальной школы с целью закрепления их знаний.

Ключевые слова: экскурсия, природа, начальная школа, обучение, процесс, обучение, дети.

ORGANIZATION OF EXCURSIONS IN ORDER TO CONSOLIDATE THE KNOWLEDGE OF ELEMENTARY SCHOOL STUDENTS

Abstract. The word "excursion" comes from the Latin word "exkursio". An excursion is a form of organization of the educational process, aimed at mastering the educational material, but carried out outside the school. If the whole class participates in the field trip and the field trip material is closely related to the scientific program, this becomes a form of teamwork. It is included in the system of lessons and is an important part of the educational process. In addition, an excursion can be a form of extracurricular activity if it is conducted with a separate, most interested group of students. This article contains thoughts and opinions about organizing excursions for elementary school students in order to consolidate their knowledge.

Keywords: excursion, nature, elementary school, education, process, education, children.

KIRISH

Tabiatshunoslik fanini o'qitishda ekskursiyaning ahamiyati nihoyatda katta. Ularsiz ushbu fanni o'rganishni samarali olib borish mumkin emas. Ekskursiyalar maktab tabiatshunoslik

kursining hayot bilan, atrofdagi tabiat bilan bog'lanishini amalga oshirishga yordam beradi. Ekskursiyalarning boshqa tarbiyaviy ish shakllariga nisbatan o'ziga xosligi shundaki, ularda o'quvchilar tabiatda mavjud bo'lgan munosabatlarni vizual ravishda o'rganish imkoniyatiga ega. Ekskursiyalarning tarbiyaviy va tarbiyaviy ahamiyati katta, ular bolalarga "... yovvoyi tabiatni, tirik odamlarni, ularning mehnatini, munosabatlarini kuzatish orqali dunyoqarashini kengaytirishga" yordam beradi. Uning asosiy talabi - ekskursiya mazmunini har bir bola uchun qiziqarli qilishdir, chunki "kuzatishning aniqligi va idrok chuqurligi qiziqish bilan mutanosibdir". Ekskursiya qanchalik muvaffaqiyatli bo'lsa, u bolalarni qanchalik qiziqtirsa va hayratda qoldirsa, kelajakda ular unga shunchalik xilma-xil munosabatda bo'lishadi: eslang, savollar bering, o'yinda, vizual faoliyatda ko'rgan va boshdan kechirganlarini aks ettiring.

TADQIQOT MATERIALLARI VA METODOLOGIYASI

Olimlarning keyingi yillarda olib borgan tadqiqotlari ekskursiyalar bolalarning har tomonlama rivojlanishi uchun qulay shart-sharoitlar yaratishini ishonchli ko'rsatmoqda. Maktab o'quvchilarini atrof-muhit bilan tanishtirish o'z ona yurtini, ona tabiatini bilish, ona Vatanga muhabbatni tarbiyalashda birinchi qadamdir. Tabiatning ko'p qirrali olami maktab o'quvchilarida qiziqish uyg'otadi va ajablantiradi. B. A. Suxomlinskiy ta'kidlaganidek, "Tabiatning ochilgan siriga chin dildan hayratlanish, - fikrning tez oqimi uchun kuchli turtki". Bolaning qiziquvchanligi, uning qiziquvchanligi kognitiv savollarda namoyon bo'ladi, bu unga atrofdagi dunyoda harakat qilish, mavjud aloqalar va bog'liqliklarni aniqlashga yordam beradi. Shuning uchun o'qituvchilar bolalar faoliyatini yo'naltirib, ularning bilim faolligini, savollarning paydo bo'lishini, ularga javob topishga intilishlarini rag'batlantirishlari, tabiatga, uning bilimlariga bo'lgan qiziqishlarini mustahkamlash va chuqurlashtirishga harakat qilishlari kerak.

Shu bilan birga, ular bolalarni ob'ektlarni, tabiat hodisalarini, ularning xususiyatlarini, fazilatlarini to'g'ri nomlashga o'rgatadi, o'z fikr va taassurotlarini ifoda etish qobiliyatini rivojlantiradi. Va buning natijasida bolaning nutqi yanada boy, mazmunli, izchil bo'ladi; bolalar kuzatganlarini tasvirlashni, mulohaza yuritishni o'rganadilar. Boshlang'ich maktab ekologik madaniyat asoslari qo'yiladigan birinchi bo'g'inlardan biridir. Atrof-muhit bilan bolalarni tarbiyalash sohasida buyuk meros bizga taniqli o'qituvchi V.A. Suxomlinskiy. Uning fikricha, tabiat bolalar tafakkuri, his-tuyg'ulari va ijodkorligining asosidir. Sinf dan tashqari ishlarni tashkil etish shakllari ko'rsatilgan: ekskursiyalar, to'garaklar, seksiyalar, davra suhbatlari, konferentsiyalar, bahslar, maktab ilmiy jamiyatlari, olimpiadalar, tanlovlar, qidiruv va ilmiy tadqiqotlar, ijtimoiy foydali amaliyotlar va boshqalar.

TADQIQOT NATIJALARI

Ekskursiya maktabdagi o'quv jarayonini real hayot bilan uyg'unlashtirish imkonini beradi. Ekskursiyada o'qituvchi o'tmishdagi voqealarni aniq tarixiy yodgorliklar - o'sha voqealarning soqov guvohlari bilan bevosita bog'lash imkoniyatiga ega bo'lib, bu o'quvchilarda uzoq o'tmish haqida aniqroq g'oyalar yaratishga yordam beradi; ekskursiya maktab o'quvchilariga o'tmishdagi tarixiy voqealarning zamondoshlari bo'lishga yordam beradi. Ekskursiyalarning mavzulari xilma-xildir. U quyidagi guruhlar bilan ifodalanishi mumkin:

1. O'quvchilar mavsumiy o'zgarishlar, o'simlik va hayvonlar dunyosini o'rganish maqsadida tabiatga (bog', o'rmon, hovuz, dala) ekskursiyalari; jamoalar;
2. O'quvchilar odamlarni mavsumiy ishlar bilan tanishtiruvchi ekskursiyalar (terim, shudgorlash, bog'dorchilik va bog'dorchilik, barglar va qorlarni tozalash va boshqalar);

3. O'quvchilar tabiiy va sun'iy ravishda yaratilgan sharoitlarda (hayvonot bog'i, issiqxona, qo'riqxon, biologik o'rganish, qishki bog') tabiatni muhofaza qilish va asrash masalalarini ochib beruvchi ekskursiyalar;
4. O'quvchilar har xil kasblar va odamlar mehnati (zavod, fabrika, kutubxona, teatr va boshqalar) bilan tanishtiruvchi ekskursiyalar.
5. O'quvchilar vatanning diqqatga sazovor joylarini o'rganishga bag'ishlangan ekskursiyalar (me'moriy yodgorliklar, muzeylar, buyuk shaxslar yodgorliklari, yodgorliklar);
6. O'quvchilar vatanning tarixiy joylariga ekskursiyalar (tarixiy va badiiy yodgorliklar, jang maydonlari, yodgorliklar).

O'qituvchi bolalar va o'smirlarning tabiat obyektlariga bo'lgan munosabatini tabiat bizning o'lkamiz, bizni tarbiyalagan, oziqlantirgan zamin, mehnatimiz bilan o'zgargan zamin ekanligi bilan chambarchas bog'ladi. Tabiatning o'zi tarbiyalamaydi, u faqat u bilan faol munosabatda bo'lishni tarbiyalaydi. Bolaning tabiatni tushunish, uning go'zalligini his qilish, boyligini himoya qilishni o'rganishi uchun uni bolalikdanoq singdirish kerak. Bu his-tuyg'ularning barchasini bolalarda tarbiyalash uchun bu yo'nalishda turli xil ish usullari va shakllaridan foydalanish kerak. Bolalar uchun ekologik ta'limning etakchi shakllaridan biri tabiat tarixiga ekskursiyalardir. Tabiat tarixiga ekskursiyalar ob'ekt yoki hodisani o'ziga xos sharoitda ko'rib chiqish kerak bo'lgan barcha holatlarda zarur. Bunga, masalan, daraxtlar, butalar, o'rmon o'tlari, qishlash qushlari, bahorda erta gullaydigan o'simliklar va boshqalarni o'rganish kiradi.

MUHOKAMA

Talabalar ekskursiyalarga ham tayyor bo'lishlari kerak. O'qituvchi ularni ekskursiya mavzusi va uning vazifalari, o'quvchilar javob topishi kerak bo'lgan savollar bilan oldindan tanishtiradi; Ekskursiya davomida ularni yaxshiroq boshqarish uchun talabalarni bo'g'inlarga - guruhlariga taqsimlaydi, guruh o'rtasida kattalarni tayinlaydi, ekskursiya jihozlarini chiqaradi: gerbariy papkalari, bankalar, to'rlar, lupa va boshqalar. ekskursiya mazmuni va maqsadiga qarab, guruhlar o'rtasida mustaqil ishlash, tabiiy material to'plash uchun topshiriqlarni taqsimlaydi.

Ekskursiya boshlanishidan oldin o'qituvchi o'quvchilarni ekskursiya maqsadi, rejasi va marshruti haqida oldindan xabardor qiladi, mustaqil ish uchun topshiriqlarni taqsimlaydi. Bundan tashqari, tabiatda o'zini tutish qoidalari, marshrutdagi harakat haqida brifing o'tkazish kerak. Tabiatga har qanday ekskursiyani tabiiy landshaftning tavsifi bilan boshlash yaxshidir. O'qituvchi bolalarning e'tiborini faslga, bu faslda jonsiz va tirik tabiatning holatiga qaratadi, hududga tavsif beradi yoki bevosita kuzatish asosida o'quvchilar bilan suhbat o'tkazadi. Shuningdek, mustaqil ishlarni bajarish uchun talabalarni guruhlariga bo'lish va ularga ekskursiya uchun zarur bo'lgan imtiyozlar ro'yxatini aytib berish kerak. Umumiy topshiriqlar eng yaxshisi har bir talabaga individual ravishda yetkaziladi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, tabiatdagi mavsumiy o'zgarishlarni kuzatish uchun tabiiy tarixga ekskursiyalar ham zarur. Pedagoglar ish tajribasini tahlil qilish shuni ko'rsatdiki, ekologik yo'naltirilgan ekologik ekskursiyalarni o'tkazish bolalarning axloqiy tarbiyasi, estetik qarashlarini shakllantirish, atrof-muhitga hurmat bilan munosabatda bo'lish nuqtai nazaridan ijobiy natijalar beradi. Demak, ekskursiya ta'lim shakli sifatida boshlang'ich maktabdagi o'quv va tarbiyaviy vazifalarning butun majmuasini hal qiladi.

REFERENCES

1. Xalq ta'limi O'zbekiston respublikasi xalq ta'limi vazirligining ilmiy-metodik jurnali. 2016 4-son.
2. "Bolajon" dasturi. -T ., 2010.
3. Ta'lim taraqqiyoti. Boshlang'ich ta'lim, «Sharq» 1999-yil, 7-maxsus son.
4. Rustam Jo'raqulov. Boshlang'ich ta'limning bugungi kundagi dolzarb muammolari. Ta'lim va taraqqiyot. 25.06.2012.
5. Babayeva D.R. "Nutq o'stirish metodikasi" TDPU 2016-yil. O'quv qo'llanma.